Anul al 54-lea | 16 Pagini | EXEMPLARUL: In România: 3 lei, In străinătate: 6 lei | 16 Pagini | Nr. 340 Vineri 10 Decembrie 1937

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-lui P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

BIBLIOTECA CENTRALA a „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Problema căminurilor țărănești

Problema înviorării culturale a satelor a fost adeseori desbătută în coloanele acestui ziar. Străinătatea discută și ea cu aprindere această chestiune, strâns legată de propășirea păturii rurale. In Germania și Italia s'au înfăptuit lucruri minunate pentru sateni. Franța purcede acum la organizarea de căminuri populare la sate și face apel la colaborarea efectivă a scriitorilor, tehnicienilor și artiștilor ei. E vorba de civilizarea satelor sub raportul îndrumărilor gospodărești, culturale și edilitare.

E exact ceea ce preconizam noi, în articolele precedente, când susțineam că satele ar trebui să fie o continuare firească a orașelor, de care s'ar deosebi numai prin misiunea și funcțiunea lor economică, azi fiind vremea să pornim și noi pe drumul civilizațiilor apusene, care au înfăptuit de mult structura satului modern. Zadarnic vom pune problema electrificării satelor și a motorizării agriculturii, dacă nu-l vom face mai întâi pe sătean să priceapă, să dorească acest mijloc de propășire națională și socială, ca să ceară el singur, după aceea, înfăptuirea progresului năzuit.

In Franța se urmărește organizarea bibliotecii în primul rând, și se cere ca ministerele agriculturii, sănătății și educației naționale să înzestreze aceste biblioteci cu lucrări de specialitate, iar cărturarii să țină prelegeri și șezători cu sătenii, făcând și lucrări practice pe teren în ce privește gospodăria, creșterea vitelor, agricultura rațională, etc.

Toate acestea se fac de câțiva ani la noi, prin ateneele populare și căminurile culturale, unele sub auspiciile fundațiilor regale, dar lipsite încă de o organizație metodică și unitară, o **Centrală de organizare și îndrumare** a acestor așezăminte de cultură la sate, care, prin propagandiștii ei, să determine un curent idealist printre tinerii noștri intelectuali, cu sprijinul și sub conducerea înțeleaptă a bătrânilor.

Casa Școalelor ar avea un rol important în această direcțiune, dar ea nu pune tot zelul cuvenit în organizarea unei lupte energice împotriva mizeriei și întunericului dela sate.

Ar trebui să se înființeze, mai de grabă, un așezământ special, deosebit de celelalte, care să ia asupră-și organizarea și conducerea acestei acțiuni de mare folos național și cultural. Ea ar lucra, desigur, cu sprijinul efectiv al forurilor superioare, deasupra contingențelor politice sau de interes mărunt.

Materialul omenesc de la sate trebue ridicat la un potențial economic, sanitar, agricol și cultural cât mai corespunzător zilelor noastre, astfel ca să nu mai vedem deficite îngrijorătoare la recrutările militare și nici prăpădul bolilor măcinând satele, ci să ne bucurăm de priveliștea unor comune rurale înfloritoare, cu sateni valizi, harnici și pricepuți la munca din vremea păcii, hotărîți, voinici și plini de entusiasm în zilele când țara e nevoită să recurgă la apărarea ei de primejdiile ce i-ar amenința granițele și poate chiar independența.

Limba noastră

Analfabeții

D. V. Costin e de părere că „divergențile acestea — despre neologisme — n'ar trebui să îndreptățească pe nimeni să defaime cultura românească și să înjosească, fără nici o sfială, învățământul nostru public, tratând în gura mare, de analfabeți pe cei care sunt de alte păreri".

Nu încape îndoială. Numai că acei „de altă părere", să nu fie analfabeți. Așa, de pildă, profesorului universitar care pune în gura lui Solon: **Nimeni nu-i fericit înainte de moarte,** eu am dreptul să-i spun că nu știe carte, cum am dreptul să-i spun că nu știe românește când scrie: „acțiunea **va avea loc,...** închipuindu-ne ca **deja** săvârșită o acțiune care trebue **să aibă loc**". Iar aceluia care scrie că „Romanii au putut din **fero** să ajungă a scoate un **tuli** și un **latum**", eu am dreptul, cu voia d-lui V. Costin, să-i spun că și-a uitat latineasca. Romanii n'au scos din **fero** nici un **tuli** și nici un **latum.** Ar fi fost lată rău. **Fero, ferre,** (a purta), vero defectiv, nu are trecut și supin. **Tuli, (t)latum** sunt forme vechi de trecut și de supin ale verbului **tollo,** de la care le-a împrumutat **fero.** Din pricina acestei încurcate conjugări limba noastră, ca și toate limbile romane, n'au păstrat pe **fero,** ci pe sinonimul său **porto,-are.**

Învățământul nostru public nu trebue înjosit? Dar de ani de zile nu fac decât să lupt din toate puterile mele, ca să smulg masca acelora cari, subt firma de „cultură", înjosesc, cu analfabetismul lor, învățământul nostru public. De ani de zile arăt vinovăția cui primește toată neștiința și bătaia de joc, care se răsfață în cele mai multe din manualele școlare.

Iată, am în fața mea un astfel de manual: „**România,** geografie pentru clasa III-a primară a școalelor rurale și urbane", întocmită de trei dascăli: un institutor, un institutor-director și un învățător înaintat revizor școlar. E aprobat de ministerul instrucției publice.

Manualul începe așa:

„Dacă eșim din comuna noastră, pământul e neted cât vedem cu ochii. Numai ici, colea, **erau** ridicături și adâncituri...".

Și apoi urmează:

„O ridicătură de pământ mai mare decât movila și **mai lungă** se numește deal... Pe dealuri cresc livezi întinse **cu** pomi și **viță de vie** (livezi **cu** viță de vie!)... Unele ridicături sunt foarte înalte și din pământ pietros. O ridicătură foarte mare **de pământ pietros** (!) se numește **munte...** Pe munți cresc păduri de fag, stejar și de brazi; în sânul munților se găsesc și **alte bogății ca:** fier, aramă, argint, aur, cărbuni de pământ și petrol. Tot aci (unde **aci?** — lângă aramă și petrol?) tot aci vara oamenii găsesc aer curat și isvoare răcoroase...

„**Valea** pe unde curge o apă, se numește **albie** sau **matcă...** De la poalele munților se întind dealurile, care se tot micșorează spre Dunăre, formând un șes întins (dealurile micșorându-se **formează un șes întins**)... In munții Olteniei sunt întinse păduri cari se taie și se **transformă** (!) în scânduri.. Spre nord de Sinaia se află Azuga, fabrică de postav, sticlărie și altele (Azuga e un târguș-or, nu o fabrică de postav și... altele).

„Dobrogea fiind locuită de o mulțime de popoare străine, e natural să întâlnim **porturi** în fel de fel de **costumuri...** In acest port (Constanța) se găsesc cele mai mari magazii unde se depozitează cerealele, numite **silozuri** (cereale, **numite** silozuri)...

„**Portul** locuitorilor din Moldova, mai cu seamă **cei** dela munte, **poartă** costumul național... Sătencele în războaie țes pânză, postavul și minunatele scoarțe cu motive românești. **Tot materialul,** pentru cămăși și haine, **se fac** de femee **în casa lor...**".

Așa e scris tot manualul. Cine scrie așa cum e: om învățat sau analfabet? Și cine înjosește „învățământul nostru public", eu care voiu să curăț școala de asemenea rușini, sau cei cari le fac și cei cari le aprobă?

Din **Geografia** asta, printre rândurile atât de prost scrise, vezi — câte nu vezi? — trei dascăli autori de cărți didactice, cari nu știu ce e un munte, un deal, o vale, un târg, o albie de râu, nici nu pot să lege două vorbe. Te intrebi cu uimire unde au învățat ei, cine i-a trecut la examene, cum de au ajuns dascăli, directori, revizori, cum de s'au găsit profesori, cari să aprobe un asemenea manual și institutori să-l pună în mâinile școlarilor?

Ei, cum au isbutit aceștia să ajungă la catedrele școalei primare, tot așa alții au ajuns la catedrele liceului și, dureros de tot, alții la catedrele universității.

Și ce e bine: să ascundem adevărul și școlarii, generație după generație, să învețe asemenea grozăvii sau să spunem adevărul „în gura mare", doar se vor trezi cei cari dorm?

Cât privește „defăimarea" să o lăsăm mai domol. Cea mai mare defăimare e apropierea ce se face între cultură, cultura românească, și tot ce iese din mintea necoaptă a senegalezilor, cari au năvălit în scrisul românesc.

T. PISANI

BUCHET DE VIOLETE — IOANA GIOSSAN (Expoziția „Universul")

D. Delbos a sosit în România

Declarațiile făcute reprezentanților presei române

Dela trimisul nostru special

Cernăuți, 7 Decembrie

Legătura, — desigur voită, — între conferința dela Londra și călătoria d-lui Delbos, ministrul de externe al Franței, în Polonia și în țările Micii Intelegeri, dovedește că nu este posibil să se creieze o atmosferă de destindere, care să permită soluționarea diferitelor probleme internaționale, fără a se asigura, în mod definitiv, pacea în Europa centrală și orientală, fără a se da popoarelor din acest sector european certitudinea securității lor și a absolutei lor independențe.

Diferitele tratate de alianță și amiciție, cari formează rețeaua de garanție internațională a acestei securități, au, prin însuși conținutul lor, un caracter pur defensiv și, ca atare sunt puse în slujba păcii.

Orice contribuție adusă la întărirea acestei rețele de garanții, care nu contravine cu nimic principiilor Societății Națiunilor, trebue salutată ca un pas înainte pe drumul păcii.

Vizita d-lui Delbos, ministrul de externe al Franței, este, în această privință, o prețioasă contribuție.

Cuvântul Franței, — care nu s'a desmințit niciodată, — este o chezășie a viitorului, și d. Delbos aduce cuvântul pacific, real și hotărît al Franței.

S'au pus, în ultimul timp, în circulație, tot felul de versiuni, după cari ar fi vorba de o modificare a politicii internaționale, în ce privește Europa centrală și orientală.

Nu este vorba de nici o modificare.

Ceeace se urmărește este să se grăbească ceasul păcii definitive.

Dacă, prin examinarea situației internaționale și prin contactul direct, se poate ajunge la rezultate cari să aducă o destindere internațională, toate sforțările sunt binevenite.

In nici un caz nu poate fi vorba de vre-o modificare care să știrbească cât de puțin din valoarea alianțelor și amicițiilor actuale, sau din sistemul de garanții existente și prevăzute prin pactul Societății Națiunilor, garanții cari consacră ca definitive integritatea teritorială și independența absolută a popoarelor, cari s'au liberat de sub jugul străin, și cari au câștigat unitatea națională și independența lor cu imense și glorioase sacrificii.

Cuvântul Franței pe care îl va exprima d. Delbos, în România, va fi cuvântul prieteniei și al solidarității intemeiate pe justiție și puse numai în slujba păcii.

Primirea d-lui Delbos la frontiera româno-polonă

La ora 10,30 noaptea, cu acceleratul Varșovia-București, a intrat în țară, prin punctul de frontieră Orășeni, fost Grigore Ghica-Vodă, d. Delbos, ministrul de externe al Franței.

Oaspetele vine din Cracovia, oraș pe care l-a vizitat în cursul zilei de astăzi.

Stația Orășeni a fost frumos împodobită cu ghirlande de brad și drapele franceze și românești.

D. Delbos a fost primit în stația Orășeni de d-nii Elefterescu și Vardala, din partea ministerului de externe, iar ziariștii francezi au fost primiți de d. Vulpe, din partea direcției presei.

MANIFESTAȚIA DIN GARA CERNAUȚI

In gara Cernăuți, d-lui Delbos i s'a făcut o caldă manifestație și primire oficială.

Peronul gării a fost frumos pavoazat în întregime cu steagurile naționale franceze și românești.

Se aflau de față autoritățile militare și civile, în frunte cu d. Marmeliuc, primarul orașului; Azdrofschi, consulul polonez și personalul consular, prefectul jud. Cernăuți; prefectul județului Storojinet, profesorii universitari Max Hacman, fost vice-președinte al Senatului, procuror general Alexandru; Tușinschi, prim-președinte al Curții de apel, inspector general de poliție Zahiu, chestor de poliție Bolocan; o delegație de ofițeri, din partea garnizoanei locale, preoții Tarangul, Uliul, Puiu și Negură, din partea Mitropoliei și o foarte numeroasă asistență.

CUVANTARILE

D. primar MARMELIUC a adus distinsului oaspete al țării, în trecere prin orașul nostru, salutul municipiului, urându-i bun sosit, și oferindu-i, în acelaș timp, tradiționala pâine și sare.

D. DELBOS a mulțumit exprimându-și satisfacerea de a se găsi pe pământul românesc. D-sa a reamintit sacrificiile comune și glória comună a armatelor franceze și române și a adus salutul de constanță prietenie a Franței și a guvernului francez.

D. prof. univ. PARVULESCU, președintele societății „Amicii Franței" din Cernăuți, a salutat pe d. Delbos, în numele acestei societăți.

Apoi, d. Delbos a trecut în sala de așteptare a gării, unde d. primar Marmeliuc i-a prezentat notabilitățile și pe doamnele prezente.

La ora 11,25, d. ministru Delbos se suie în tren și părăsește orașul Cernăuți.

Declarațiile făcute presei românești de d. Delbos

D. Delbos a făcut reprezentanților presei române, cari l-au întâmpinat în drum, următoarele declarații:

„Sosit pe pământul românesc, țin să adresez națiunei române salutul Franței și să-mi exprim bucuria de a mă găsi în această țară, atât de scumpă inimii tuturor francezilor.

Vizita pe care vin s'o fac, are drept scop mai întâi pe acela de a mulțumi M. S. Regelui de a fi binevoit să onoreze cu prezența Sa solemnitatea sărbătoarei naționale dela 14 Iulie.

Ea răspunde, deasemenea, vizitelor făcute la Paris de amicul meu d. Antonescu și de alte eminente personalități române.

Ea este, în fine, inspirată de voința guvernului francez de a menține, în circumstanțele actuale ale politicei internaționale, o legătură cordială cu un popor amic, a cărui politică se inspiră dela aceleași principii și dela aceleași scopuri pacifice.

Călătoria pe care o fac arată grija constantă a guvernului Republicii de a lucra pe planul internațional în contact strâns și plin de încredere cu toate țările amice.

In această colaborare a popoarelor, însuflețite de acelaș ideal, Franța apreciază în mod cu totul particular amiciția franco-română, care este întemeiată pe o afecțiune mutuală și care constituie cea mai bună garanție a intereselor permanente ale celor două națiuni și a păcii".

D. Delbos a sosit la București eri dimineață, la ora 10

Rep.

Citiți la Ultima Oră: Primirea în Capitală

Mari inundații in Peninsula Balcanică

PAGUBELE PRICINUITE DE INUNDAȚII IN ALBANIA

Tirana, 7 (Rador) — **Pagubele pricinuite de recentele inundații din Albania par să fie considerabile, mai cu seamă în regiunile Berat, Korcia și Arghirokastro, unde mai multe râuri au inundat câmpiile, distrugând toate culturile.**

In zona petroliferă Devol, șase lucrători cari au plecat să dea ajutor unor locuitori amenințați de revărsarea apelor, s'au înecat.

IN IUGOSLAVIA

Belgrad, 7 (Radio-Central).— **Râul Ibar și afluenții săi s'au revărsat, producând mari inundații.**

Linia ferată dealungul râului Ibar a fost complet distrusă, pe o lungime de 12 metri.

Râurile Situica și Liuska s'au revărsat, deasemenea, producând prăbușirea a 4—5 case. Mai multe poduri au fost luate de puhoaiele de apă, iar circulația a fost întreruptă. Victime omenești n'au fost până acum.

Pe coasta adriatică, a bântuit o furtună violentă, care a provocat mari stricăciuni vapoarelor.

IN BULGARIA

Sofia, 7 (Telor) — *Ploile torențiale s'au extins ieri și astăzi și asupra munților Balcani din Nordul Bulgariei. In defileul râului Isker, a început să alunece un bloc uriaș de stânci.*

Acest bloc se află exact asupra intrării unui tunel al liniei ferate Sofia-Rusciuk. Datorită vigilenței cantonierului, trenurile au putut fi oprite la timp. Legătura directă între Sofia de o parte și Varna și Rusciuk de altă parte este întreruptă, legătura se menține numai prin transbordare. Ultimul tren din direcția Varna-Rusciuk a sosit la Sofia ieri seară la ora 11.

Experții căilor ferate declară că dacă blocul de stânci, care continuă să se deplaseze, se va prăbuși, terasamentul liniei ferate va fi stricat într'o măsură așa de mare, încât legătura directă feroviară va fi întreruptă cel puțin 15 zile.

In partea de Sud-Vest a Bulgariei, ploile continuă foarte puternic, așa că lucrările la construirea liniei ferate Sofia-Dupnitza-Petrici (frontiera greacă) au trebuit să fie suspendate.

xxx ● xxx

SECETĂ GROAZNICĂ

INTR'O PROVINCIE DIN ARGENTINA

Buenos Aires, 7 (Rador). — O secetă groaznică a produs pagube enorme în provincia Santiago del Estero.

După datele oficiale sosite guvernului rezultă că au pierit până acum din cauza lipsei de apă și de nutreț 100.000 boi, 90.000 oi, 40.000 cai și 80.000 capre.

Recolta agricolă este în întregime pierdută. Totalul pagubelor este evaluat la 40 milioane pesos.

Nici o obligație?

In coloniile puternicelor state europene, capitaliștii streini vin să exploateze bogățiile, aduc o iluzie de prosperitate localnicilor, capitalul rentează enorm și în atot puternicia lui dictează cu putere de lege absolută.

Administrația centrală a Metropolei caută să atenueze pe cât poate raporturile dintre exploatatori și exploatați, și, în dese rânduri, reușește să determine pe capitaliști să creeze instituții de ajutorare și de asistență pentru nefericitele exemplare ale regnului uman.

Egiptul, țara însorită binecuvântată de Dumnezeu, țara cu 2 recolte de cereale pe an și 4 recolte de legume, țara Nilului, unde zeci de mii de felahi se mulțumesc să mănânce odată pe zi o mână de bob fiert, și Egiptul s'a scuturat de obligația ca streinii să fie judecați nu de justiția țării, ci de conaționalii lor respectivi.

Și în țara noastră tot atât de binecuvântată de Dumnezeu cu bogățiii naturale au venit capitaliști streini cari au fost bine primiți, să pună în valoare subsolul prin vinele căruia curge aurul negru.

Tembelismul nostru și venalitatea politicianistă, n'au stabilit însă condițiile leale ale colaborării și multă vreme proporția de personal și proporția salarizării, dovedeau că străinii socoteau România ca pe o colonie. Situația s'a mai îndreptat puțin sub presiunea opiniei publice, dar nu suficient ca să înlăture aberații provocatoare ca un lucrător strein fără pregătire să fie mai bine plătit decât un inginer diplomat, dar român.

Acestor capitaliști streini trebue să li se amintească mereu că au obligatii elementare față de țara ale cărei bogății transformate în aur trec și rămân aproape complet peste fruntarii.

Țara socotește intolerabilă măsura pe care a luat-o societatea „Astra-Română" de a sili pe funcționarele ei să semneze următorul angajament.

„Am onoare a vă confirma că am luat cunoștință și sunt de acord ca, în cazul când mă voiu mărita, contractul de muncă să ia sfârșit de plin drept, la data căsătoriei mele, fără pretențiuni reciproce, de nici un fel".

Această obligație impusă prin silnicie ,ca urmare a circulării No. 7306 din 8 Noembrie a societății cu două miliarde capital azi, îngroșat din profiturile ce i-au adus anii și țara cuminte, — este imorală, și constitue un atentat vădit la libertatea muncii și la existența neamului românesc.

Unde am ajunge, dacă toate instituțiile, toate fabricile, toate uzinele ar impune femeilor ori să renunțe la mijloacele modeste de existență care le procură munca, ori să rămână celibatare pe viață, ori să se îndrumeze pe calea mizeriei fiziologice?

In nici-o țară civilizată din lume o instituție n'ar fi îndrăsnit să ia o astfel de hotărâre și cităm nu una din țările mari cu veche tradiție în ce privește legislația muncii, ci și aliata noastră Iugoslavia, unde prin glasul directoarei secției muncii feminine din ministerul ocrotirilor sociale, s'a statuat că funcționara ori lucrătoarea — mamă, nu pot fi îndepărtate din serviciu, cum nu poate fi îndepărtat cel chemat să-și facă datoria pe front. In serviciul neamului și unul și altul, au drept. sfânt la ocrotirea statului!

La noi, deși am relevat faptul mai de mult, totuși nu s'a luat nicio măsură radicală de către organele în drept iar soc. „Astra Română" a dat o nouă circulară, No. 128, prin care vrea să atenueze semnificația angajamentului pe care-l reproducem mai sus, dar în realitate persistând în eroare și îndrăsneală.

In această circulară explicativă se spune că *„menținerea în serviciu a funcționarelor după căsătorie nu este o situație convenabilă pentru societate"* **și se precizează că funcționarele își vor primi drepturile pe care legea le conferă în caz când** *terminarea serviciului ar avea loc din cauza căsătoriei.*

O generozitate inutilă din partea societății. de vreme ce singură recunoaște că e vorba de drepturi pe care legea le conferă!

Nu numai legile țării, dar și obligațiile morale elementare, trebue să le țină în seamă toți cei cari sunt datori să aibă respect și recunoștință față de o țară a cărei proverbială ospitalitate este din nefericire fără discernământ.

I. VOLNA

SCRISORI DIN PARIS

Apărare pasivă

de RENE SAIVE

Paris, Decembrie

Când s'a deschis expoziția, am întâlnit, pe cheiul Senei, un ziarist german. O țigară ne-a dat prilejul unei convorbiri. Deși se plimba prin Paris într'un fel cam prea sportiv, de vreme ce purta pantaloni foarte scurți și ciorapi minusculi pe niște picioare prea păroase, era un confrate încântător și politicos. D. Hitler l-a trimis pentru câteva luni la bunii săi prieteni din Franța, spre a-și da seama exact de tăria și de slăbiciunea lor.

Firește, convorbirea noastră s'a terminat cu un subiect care interesează tot atât pe germani ca și pe francezi : războiul. Trebue să spun că am fost uimit de blândețea evanghelică a acestui ambasador oficios al nazismului. „Ne iubim mult, mi-a declarat el, și Hitler nu vrea războiul. Pentru ce l'ar voi? In Germania Führerul îndeplinește o operă minunată : n'are nici un motiv s'o distrugă. De altfel, Parisul poate dormi liniștit. Germania a construit pentru expoziție un pavilion măreț. Dacă avioanele noastre ar veni să bombardeze Parisul, ar risca să-l distrugă, ceeace nu voim".

Nu știu dacă ziaristul german a crezut că m'a convins printr'un asemenea argument, rostit pe tonul cel mai serios. In tot cazul, începu să vorbească de alt-

(Continuare în pag. 2-a)

Omagiu unor eroi ai aerului

In curtea Palatului Invalizilor, din Paris, trupele aduc un mișcător omagiu memoriei celor patru membri ai echipagiului pierit cu avionul „Antarès", la 27 Octombrie, în largul Mediteranei, în dreptul Marocului.